



**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Vera causa obdurationis dæmonum. c. 7.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

Angelum ex se ita libere ferre in id, quod plena deliberatione prosequitur, ut ab eo postea diuelli nequeat: atque adeo sicut in universum intellectus eadem omnino patitur difficultates, quas & primus ille modus. Differt autem ab eo, quod ille totam causam huius immutabilitatis post electionem refert in perspicacitate intellectus, contra quem modum capit. 3. & 4. aliquas proposuimus difficultates. Hic autem modus totam immutabilitatem reuocat in magnum & liberum impetum, quo fertur voluntas Angeli, & animae separatae in rem quam amat. Sed ita parabolice rem hanc explicare conatur auctor illius sicut recte notauit Scotus in 2. dist. 7. q. 1. §. Contra conclusionem, versiculo Contra secundam viam, ut nulla ratio nem intelligi possit, & rem ipsam magis difficilem reddit. Oportebat enim explicare, quid habeat voluntas Angeli, & animae separatae post electionem liberam, ut reuertatur, & ita affixa maneat, ut diuelli nequeat: nam exemplum illud ferri acuti crassum nimis est, nec illo modo rem explicat. Deinde falsum est, quod ait voluntatem, quo magis libera est, eo maiori impetu semper ferri in obiectum: nam cum sit perfectè libera, in potestate eius est, magis, & minus in obiectum ferri. Præterea, quod hæc sententia dicere videtur, animam hominis separatam contrahere obstinationem per aliquem actum post separationem, non minus falsum est, ut recte notauit Scotus loco allegato. Nam si per actum in alia vita contraheret obstinationem, maxime per primum, ac proinde primus actus non procederet ex obstinato: posset igitur Angelus primo actu retractare peccata, quæ commisit in via, essetque locus penitentiae in alia vita. Hac ratione vitatur Scotus contra prædictum modum Henrici.

CAPVT VII.

Vera causa obdurationis demonum.

IN hac difficultate existimo primum, vnicam & propriam causam inflexibilis obstinationis demonum, ut bonam voluntatem resumere nequeant, esse subtractionem diuinæ gratiæ, quam propter ipsorum peccata, iusto iudicio Deus abstulit: deinde ex parte ipsius angelicalium etiam fuisse rationem congruitatis, ob quam Deus, cum posset diu sustinere, tam breui spacio eorum viam clausit, ut inferius explicabitur. Priorem partem tradunt Antistodorense libro 2. summe tract. 2. c. 6. Albertus 2. p. tract. 5. q. 25. art. 4. Bonauent. in 2. dist. 7. p. 1. artic. 1. q. 1. Ricardus artic. 2. in corpore & solutionibus argumentorum, Durandus q. 2. Scotus q. 1. §. de secundo dico, & in reportatis ead. d. q. 3. Gregor. q. 1. art. 2. Bassolis q. 1. artic. 2. Maior q. 1. quibus etiam annuere possumus Gabrielem & Ocam quos sequenti disputatione allegabimus, Marsilium in 2. quest. 5. artic. 3. & Paludanum in 4. distinctione 50. questione 1. qui omnes in solam Dei voluntatem subtrahentis auxilium gratiæ suæ referunt Angeli obdurationem, non in aliquam naturæ ipsorum immutabilitatem: loquuntur autem de obstinatione demonum non quatenus consistit in animo obfirmato peccandi (huius enim propria causa ipsi sunt, nec Deus causa illius propria esse potest) sed de statu ipsorum inflexibili, & impotentia resumendi bonam voluntatem. Ex commemoratis autem Doctoribus Scotus, Paludanus, Grego-

Vasquez in 1. part. tom. II.

rius, Gabriel, Ocam & alij expresse refellunt causam illam, quam capit. 2. ex sententia quorundam assignauimus, quæ in immutabilitate naturæ Angelorum post electionem factam consistit: sed eam inferius in bonum sensum explicabimus. Hanc igitur esse propriam causam immutabilitatis demonum ab statu peccati, dubium non est, nec aliquis ex allegatis doctoribus oppositum docuit. Nullus enim Catholicus negat: liberum arbitrium Angeli ex se non posse ad priorem statum, in quo fuit ante peccatum, reuocari, aut priorem voluntatem bonam, quam perdidit: resumere. Præterea fatentur omnes, potuisse Deum gratiam penitentiae demonibus concedere: quia concessa sine dubio resurgerent: nam quod videtur docere Anselmus libro 2. Cur Deus homo capite 21. non potuisse Angelum semel lapsum à peccato liberari: si de potestate absoluta Dei intelligatur, seuera nimis sententia est, quam Scholastici communiter non probant. Postremo concedunt, demones posse nunc bonam aliquam voluntatem habere, si Deus gratiam suam non denegaret: propria igitur causa immutabilitatis, & inflexibilitatis, ut ita dicam, demonum est remotio diuinæ gratiæ: veluti propria causa, ut non videat oculus, qui posset videre, est impedimentum, vel remotio obiecti.

Præterea sancti Patres assignant multas causas congruitatis, ob quas post tam breue spatium gratiam suam, quam Deus liberaliter concedere poterat, iure optimo & condigne statim post vnum peccatum demonibus negauerit: cum tamen homines lapsos diu multumque expectet, & gratiam suam illis concedat. Atque in primis quidem Angelos post vnum peccatum fuisse obdurationis, affirmant nonnulli Patres, imo de fide certissima res est. Ita consertunt ex Patribus Nyssen. (aut Nysseni potius Nemesius qui creditur auctor illius libri) lib. 1. philosoph. c. 3. & Damascenus 2. de fide cap. 4. qui lapsum Angelorum comparant morti hominum postquam non conceditur locus penitentiae. Idem sentit Gregorius 2. libro moralium capite 3. alibi 4. & 4. moralium capite 9. & 10. ubi ait, Deus non postulat spiritum ad penitentiam nequaquam reuocat. Id ipsum expresse dixerunt Chrysostomus. Homil. de Adam. Chrysost. & Eua ante medium, auctor de mirabilibus Sacra Scriptura apud Augustinum libro 1. capite 2. & Cassianus collatione 4. capite 13. & 14. & plane constat ex illo 2. Petri 2. Si enim Deus Angelis peccantibus non perperet, &c. & ex eo, quod Iudas in sua canonica ait, Angelos vero, qui non seruauerunt suum principatum, sed dereliquerunt suum domicilium in iudicium magni Dei, vinculis æternis sub caligine reseruauit, &c.

Quare igitur Angeli non fuerint à Deo veniā consequuti, & gratiam, post peccatum, sicut homo, variè à Patribus explicari solet. Prima ratio sic homo ob imbecillitatem carnis misericordiam consequutus est, hoc est, quia carnis iudumento indutus peccauit. Angelus autem quia, cum esset purus spiritus, cecidit (in quo & suæ culpæ grauitas magis ostenditur) ideo veniam à Deo non obtinuit. Hanc rationem asserunt Nyssen. lib. 1. philosoph. c. 3. Cassianus collatione 4. c. 14. Damasc. 2. lib. de fide c. 3. Gregor. Magnus 4. libro moralium cap. 9. Isidorus summo libro capite 12. sententia 11. eam vero impugnat Bonauentura loco allegato: quia homo consecutus est veniam, etiam si carnis incensia non habuerit, ut peccaret. Cæterum prædi-

Eti Patres non dicunt, hominem fuisse consequutum veniam, quia peccauerit à carne attractus: sed differentiam inter Angelum & hominem in hoc constituant, quod Angelus cum esset absque indumento carnis, maiorem haberet perspicacitatem, ne peccaret: homo autem, licet non fuerit à carne allectus, & absque incentivo illius peccauerit, quia tamen spiritus ipsius indumento carnis gratia contextus, non erat tam perspicax, ut peccatum vitaret: ob hanc igitur imbecillitatem misericordiam consequutus à Deo est.

Secunda ratio sit. Quia angelus nullo suggerente peccavit: homo autem etiam in paradiso suasionem dæmonis deceptus est. Hæc ratio tribuitur Cassiano: sed tenera eam non tradidit. Est autem Gregor. lib. 4. moral. cap. 10. aliis 9. & Prosper in lib. cui titulus est. Dimidium temporis, cap. 2. & Alexand. 2. par. quest. 99. memb. 7. eam tamen impugnauit S. Thom. in hoc artic. ad 4. & Bonaventura loco allegato: quia quamuis Angelus supremus non peccauerit alio suggerente, ceteri tamen suasionem, & exemplo supremi ceciderunt. Verum hoc non adeo certum esse, supra notauimus disput. 238. capit. 2.

Tertia ratio est, quia in Angelis non est lapsa tota natura, sed pars illius: in homine vero tota natura lapsa est. Hac ratione usus est Augustinus in Enchiridio capit. 29: & sequitur Ricard. loco allegato. Magist. in 2. dist. 21. c. penult. & Alexand. 2. p. 4. 99. memb. 7. huic tamen rationi videtur ob stare, quod non solum Adamus, in quo totum genus humanum peccauit, inuenit locum penitentiae, sed etiam singuli homines, qui postea peccarunt. Hæc tamen obiectio non est magni momenti: quia concessio semel penitentiae remedio Adamo, concedi etiam debuit toti posteritati, cum omnes essent ex eodem genere.

Quarta ratio, quam sequutus est Ricard. loco citato, est huiusmodi, quia angelus corruit toto conatu à felicissimo statu, in quo conditus fuerat, ideo non est consequutus misericordiam. Quam etiam indicauit Cassianus collatione illa 4. cap. 3. his verbis. Quia sicut est animas velox ad excoitandum sic ad proficiendum pernix, & absoluta substantia: & dum suppedinat eis summa facilitas ea, que voluerunt, peragendi, conceptum malum nulla intercedens deliberatio subtilis aris emendat. Eadem ratione usus videtur Durand. in 2. dist. 7. q. 1. num. 12. & Aristod. 2. summe tractatu 2. c. 6. inquit enim, ideo Angelo non fuisse concessum locum, & spatium penitentiae: quia antea, quam peccaret, habebat intellectum (inquint illi) Dei formem, hoc est, potentem cogitare sine ulla mora. Cum vero inquit Ricardus, Angelum toto conatu peccasse: non intellegit ita peccasse, ut non potuisset intensius peccare: hoc enim incertum est: præsertim si potentia rationalis non habet terminum intrinsecum operandi secundum intentionem. Ad hanc quoque rationem ego reducem, eam quam 2. capite memorauimus. Neque enim authores illi, præsertim Sanctus Thomas, tantam perspicacitatem voluerunt angelo concedere, ut nunquam posset iudicare contrarium post electionem, & priorem retrahere sententiam, & voluntatem mutare: sed quod Angelus, propter summam velocitatem, & perspicacitatem in operando, tali promptitudine ut plurimum operetur, ut vix corrigatur. Et ideo seruans Deus proportionem debitam cum sua natura, & attendens cau-

ARTIC. II.

fas omnes memoratas lapsus ipsius, si penitentiam non concesserit, sed congrue satis negauerit.

Quinta ratio assignatur ab autore de mirabilibus Sacra Scriptura apud August. lib. 1. c. 2. quam sequitur Bonaventura loco citato: quia Angelus creatus fuit summo honoris ordine, quem in via habere posset: & tantum per contemplationem sui creatoris confirmandus erat: ideo inde lapsus non fuit reuocatus per penitentiam: homo vero in terra positus, destinatus generationi, ut inde ad meliorem vitam sine morte transiret, in statu magis remoto à beatitudine, quam Angelus, constitutus est: & ideo maius spatium concessum est homini, quam angelo: & penitentia, quam homo ex misericordia Dei consequutus est, Angelo non fuit concessa. Certè in his omnibus rationibus non mediocre discrimen apparet, propter quod satis congrue Deus homines ad penitentiam receperit, Angelos vero statim damnauerit.

DISPV. CCXL.

Quo pacto Deus suam gratiam iustificationis dæmonibus perpetuo denegat, ne conuertantur?

Opinio Scoti, capit. 1.

Due alie Scholasticorum sententia, cap. 2.

Vera opinio, cap. 3.

CAPVT I.

Opinio Scoti.

PRæcipuam causam, ob quam dæmon non potest ad Deum per penitentiam conuerti, diximus esse pernam priuationem diuine gratia: Cæterum inter Doctores, qui oblationem dæmonum, hoc est, impotentiam penitendi ad hanc solum priuationem, ut ad causam referunt, adducunt in controuersia positum est, quo pacto per subtractionem gratia Dei dæmon reddatur impotens, ut ad cor redeat, & gratiam remissionis peccatorum Deo consequatur? Scotus in repositum 2. dist. 7. q. 3. art. 2. qui respondet quæstioni secundæ, duo docet. Alterum est, angelum non posse operari opus aliquod meritorium, nec habere contritionem meritoriam: quia gratia habitualis quæ ad meritum necessaria est, perpetuo caret. Alterum est, hanc gratiam habitualement dæmonibus nunquam donandam esse: quia nunquam habituri sunt debitam dispositionem. Quomodo autem angeli debitam dispositionem nunquam habituri sint, explicat iuxta suam doctrinam, quam expresse tradidit in 4. distinctione 14. quest. 2. §. De secundo. Ibi autem inquit primum, cum solo naturali & generali concursu, absque illo dono gratia distincto à dono creationis, posse hominem, ac proinde etiam angelum, penitere peccatorum suorum, etiam quatenus sunt offensa Dei: quem dolorem ipse Scotus non appellat contritionem, sed attritionem toto tempore, quo contritionem post aduentum gratia habitualis eum appellat Scotus contritionem. Docet præterea Scotus talem dolorem ex viribus solius naturæ deoptatum ita esse dispositionem ad iustificationem ut de congruo mereatur remissionem peccatorum per infusionem gratia habitualis, quam Deus

36.
Gregor.
Prosper.
Alexand.
S. Thom.

August.
Magist.

37.

Durand.
Aristod.